

A kínai egyház reményének hordozója: Joseph Zen bíboros

Joseph Zen 1932-ben született Sanghaiban; tizenhat évesen lépett be a szaléziánus szerzetesek hongkongi szemináriumiába. 1961-ben szentelték pappá Torinóban. Különböző rendi feladatok ellátása után 1989-ben kapott engedélyt a pekingi központi kormányzattól, hogy kínai papi szemináriumokban oktathasson. 1996-ban szentelték püspökké, 2002-ben lett Hongkong püspöke, s azóta a Vatikán és Kína közötti kapcsolatok egyik kulcsszemélyiségének számít. Nyíltan kifejti sajnálkozását a kínai valláspolitikáért, főképpen a miatt, hogy a Vatikán hozzájárulása nélkül neveznek ki püspököket az ún. Hazafias Egyház élére. A hivatalosan el nem ismert földalatti egyház és a Hazafias Egyház közötti kapcsolatok régóta zavarosak. A Hazafias Egyházat Kína kommunista pártja alapította 1957-ben, hogy ellenőrizhesse és befolyásolhassa az ország katolikusait, és megakadályozza a földalatti egyház növekedését.

A kínai hatóságok erőteljes megfélemlítési stratégiával, letartóztatási hullámokkal és szigorú ítéletekkel igyekeznek megakadályozni, hogy ismertté váljanak az emberjogi helyzettel kapcsolatos kellemetlen tények – a legutóbbi példa Tibet. A hatóságilag nem engedélyezett vallási tevékenység következménye kínzás és hosszú börtönbüntetés lehet.

A kínai valláspolitikáért kiemelkedő kritikusként, Joseph Zen bíborost egy ökumenikus emberjogi szervezet (a CSI – Christian Solidarity International) osztrák tagozata hívta meg Bécsbe (ez év márciusában), hogy részt vegyen az üldözött keresztényekért megrendezett, hagyományos néma tüntetésen, amelynek témája ebben az évben a kínai földalatti egyház helyzete volt. Ez alkalomból készült az alábbi beszélgetés.

Bíboros úr, lekötelez minket azzal, hogy eljött erre a néma tüntetésre. Véleménye szerint lehet-e valami hatásuk az effajta európai rendezvényeknek a kínai földalatti egyház helyzetére?

A néma tüntetésen békés módon nyilvánul meg az, hogy hiszünk a vallásszabadságban. Ez hasznos hozzájárulás ahhoz, hogy a kínai földalatti egyház katolikusait is a nagy, világméretű katolikus egyház tagjainak ismerjék el, és mint ilyeneket tiszteletben tartásuk őket. Ezzel kifejezzük azt a reményünket is, hogy a kínai kormány felismeri az emberi jogok biztosításának szükségességét.

Hongkong Kína autonóm tartománya, ennek lett Ön a püspöke 2002-ben. Hogyan ítéli meg Ön a vallásszabadság helyzetét Hongkongban? Diszkriminálnak-e egyes vallásokat vagy felekezeteket a többihez képest?

Kínától eltérően Hongkongban nem létezik földalatti egyház. Az „egy ország – két rendszer” elv értelmében teljes vallásszabadságot élvezünk. A hatóságok nem kezelik különbözően a vallási csoportosulásokat. A gyarmati időkben [Hongkong 1997-ig brit gyarmat volt – Szerk.] az anglikán és a katolikus püspököknek különleges helyzetük volt a többi vallással és felekezettel szemben, most azonban minden vallást egyformán kezelnek.

Megítélése szerint romlott-e a keresztény egyházak és szervezetek helyzete a közeledő olimpiai játékok előtt?

A kínai kormány az olimpiai játékokkal összefüggésben arra törekszik, hogy nagyobb nyitottságot mutasson, de valójában nincsenek politikai változások. A vallásokat változatlanul ellenőrzik. A katolikus egyház és a többi vallás is még mindig nagyon nehéz helyzetben van. Kína alkotmánya szavatolja ugyan a vallásszabadságot, a vallásszabadság azonban voltaképpen csak „az imádkozás szabadságát” jelenti. A pekingi kormány nem fél az imádkozástól, annál inkább a vallási szervezetektől, ezért e szervezetek ellenőrzésére törekszik. A pápához hű katolikusok már nem kizárólag a föld alatt élnek, itt-ott saját templomuk is lehet, ugyanakkor nagyon bizonytalan a helyzetük, főként azért, mert bármikor letartóztathatják őket. Ez éppúgy érinti a központilag szervezett katolikus egyházat, mint például a protestánsokat, akik kicsi, független házi gyülekezetekben tevékenykednek. Mindenestre nem osztom azt a nézetet, hogy bojkottálni kellene

az olimpiai játékokat, az ilyen követelésekhez nem csatlakoznék.

Hogyan vélekedik a pápa leveléről, amelyet az elmúlt nyáron írt a kínai katolikusoknak? Nézete szerint mit eredményezhet ez a levél egyrészt a Szentszék és a kínai kormány közötti kapcsolatokban, másrészt a földalatti egyház és a kínai katolikusok Hazafias Egyházának viszonyában?

A Szentszék és Kína közötti kapcsolatok túlnyomórészt igen magas diplomáciai síkon állnak. A Pekinggel szembeni vatikáni politika olykor feszült hangulatot váltott ki a földalatti egyházban: az a benyomásuk támadt, hogy a Szentszék csak a Hazafias Egyházat támogatja. XVI. Benedek pápának a kínai katolikusokhoz írt levele azonban igazolta a pápa szolidaritását a kínai földalatti egyházzal. A pápai irat elveti a Hazafias Egyház függetlenségét, de a földalatti egyház és a viszonylag kicsi hivatalos egyház közötti kiengesztelődésre buzdít. Egyébként nevétséges, hogy alkalomadtán rám fogják, hogy szeretem a két egyház közti összeütközést. Végül soron a Hazafias Egyházat is érik hátrányok és hatósági zaklatások. A jelenlegi helyzet abnormális: A hivatalos egyházat a kormány vezeti, nem a püspökök. A kormánynak végre biztosítania kellene, hogy a püspökök ellenőrizhessék egyházukat. Még ha a Szentatya természetesen nem oldhatja is meg iratával a földalatti egyház minden problémáját, ez a levél igen jelentős volt, és minden kínai keresztényt nagy reménnyel töltött el.

Hiszi-e, hogy az olimpiai játékok után javulni fog Kínában az emberi jogok helyzete, s talán tartósan is?

A kínai kormányzat nagyon idegesnek látszik az olimpia előtti hónapokban. A szokásosnál több püspököt és papot tartóztattak le. Egy fontos katolikus honlapot is betiltottak a hatóságok. Kínai állampolgárként valamennyien reméljük, hogy az olimpiai játékok nagy sikert hoznak majd. Ez magában foglalja azt is, hogy mindenki őszintén azt kívánja, hogy javuljon az emberi jogok helyzete, beleértve a vallásszabadságot is. Nagyon reméljük, hogy a kínai kormány az olimpiai játékok után azon fáradozik majd, hogy ténylegesen javítsa az emberi jogok helyzetét. Ha a kormány változatlanul elutasítaná az e téren szükséges változtatásokat, akkor rendkívül jó alkalmat szalasztana el.

Michael Link

Forrás: Kirche In, 2008. április